

A MAGYAR NÉPHADSEREG VESZPRÉMI ERDŐGAZDASÁGÁNAK TEVÉKENYSÉGE ÉS FEJLESZTÉSI CÉLKITŰZÉSEI

Az Erdőgazdaság jelenlegi szervezeti formájában az MT illetékes szervének határozata alapján 1967. július 1-ével alakult. Területe lényegében a volt Balatonfelvidéki Állami Erdőgazdaságéra terjed. A gazdaság a Honvédelmi Minisztérium felügyelete alá tartozik. Tevékenysége a katonai követelmények kielégítésének elsődlegessége mellett az erdő- és mezőgazdasági területek rendeltésszerű, gazdaságos és szakszerű hasznosítására, fejlesztésére irányul. Az üzemi gazdálkodási kötelezettség ellenőrzése a MÉM Veszprémi Állami Erdőrendezéséig hatáskörébe tartozik.

A gazdaság egész területe 39 600 ha. A domborzati viszonyok igen változatosak. A legmagasabb pontja a Papodtető (646 m tengerszint felett), míg a nagy kiterjedésű veszprémi fennsík átlagos magassága 246 m. A terület nagy részén mészkő és dolomit az alapkőzet, amelyen a vázталajoktól az agyagbemosódásos barna erdőtalajig minden talajtípus megtalálható. Bükk-klimába tartozik az erdőgazdaság területének 10%-a, zömmel anyagbemosódásos barna erdőtalajokkal. Gyertyános-tölgyes klímába 30%, főleg agyagbemosódásos barna erdőtalajok és rendzinák jellemzik a termőhelyet. Kocsánytalan tölgyes, illetve cseres klímába 56%, itt főleg rendzina talajokkal, vázталajokkal, esetenként barnafölddel találkozunk. A többi erdőssztyepp klímába tartozik, főleg réti erdőtalajokkal. Az évi csapadék 600—800 mm.

A fafajok megoszlása terület és élőfakészlet szerint:

Tölgy	17 ⁰ / ₀	15 ⁰ / ₀
Bükk	18 ⁰ / ₀	29 ⁰ / ₀
Cser	30 ⁰ / ₀	32 ⁰ / ₀
Gyertyán	18 ⁰ / ₀	15 ⁰ / ₀
Egyéb (kőris, juhar, hárs)	10 ⁰ / ₀	6 ⁰ / ₀
Fenyő	7 ⁰ / ₀	3 ⁰ / ₀

Erdőfelújítási kötelezettségünk évi 335 ha, melyből a természetes felújítás aránya 20—25%. Ez látszólag kevésnek tűnik, de sok területen kell fafajcserét végrehajtani, elsősorban a Gy és a Cs nem megfelelő termőhelyi térfoglalása miatt. A Cs fafajcseréje az új termőhely-tipológia alapján egy kicsit túlzott előírásokat is tartalmaz. Az erdősitések csemeteszükségletét magunk neveljük, zömben hagyományos módszerrel. Ápolásra üzemi méretben alkalmazzuk a légi vegyszeres gyomirtást. Erdőtelepítés terén az erdőgazdaság szép hagyományokkal rendelkezik, ezek közül kiemelkednek a veszprém-márkói kopárok, melynek eredményét a vándorgyűlés résztvevői látják. Hagományainkhoz híven a várpalota-veszprém-nagyvázsonyi fennsík kopár területeinek telepítésében most is részt veszünk. 1967 óta 580 ha telepítést végeztünk. Hogy nem többet, az terület és pénzügyi fedezet hiánya. Az erdőgazdaság kevés telepíthető kopár területtel rendelkezik, a környező termelőszövetkezetek ez ideig ragaszkodtak a területekhez birkalegetetés címén. Saját kezdeményezésünkre így is kivitelezés formájában 140 ha területet telepítettünk be. Szerencsére újabban ez a ragaszkodás kezd feloldódni és ha pénzügyi fedezet lesz, komoly feladatokat kell megoldani.

A telepítési munkánknak az évek során igen jól bevált technológiája alakult ki. A könnyen málló dolomitos területek szántása megoldható. A talajelőkészítést

Sz 100-as lánctalpas traktorral vontatott, erősített PP 50 rigol ekével végezzük. A szántás ősszel történik, mélysége a lehetőségektől függően 50—70 cm. A felszántott területeket kora tavasszal simítózzuk és utána az ültetés géppel történik. Az ültetőgépek típusai a fejlődés során változtak, jelenleg saját gyártmányú függesztett ültetőgépeket használunk. A szántás és az ültetés sortávolsága lehetővé teszi az ápolás gépi úton való elvégzését. Az ápolásokat tárcsákkal végezzük. Utóbbi időben vegyszeres gyomirtást is alkalmazunk kellő sikerrel.

Környezetvédelmi igény munkánkkal és erdeinkkel szemben igen nagy. Várpalota—Pét—Balatonfűzfő, Ajka a megye legszennyezettebb ipari települései. Átérezve a párt- és kormányhatározat ez irányú társadalmi igényét, ennek a jegyében folynak erdőtelepítési munkáink. A nagyobb ipari városok lakosságának részére a kijelölt erdőterületeket parkerdővé alakítjuk ki. Ezek a munkák folyamatban vannak. Veszprémben 190 ha, Várpalotán 152 ha, Ajkán 50 ha parkerdő kiépítése már eddig is közreműködésünkkel megtörtént. Ez sokat jelent a lakosság szempontjából, de távolról sem a jogos igény. Folytatására az anyagi lehetőségek figyelembevételével feltétlenül szükség van.

Az üzemtervileg előírt mintegy 153 ezer m³-nyi fatömeget évente *rendszeresen kitermeltük*. Kisebb eltérés mutatkozik a gyéritések javára, mivel a besorolt területeken általában több fatömeg kitermelését kívánja a szakszerűség, a véghasználati termeléseket a tölgy- és bükkmakktermés hiánya hátrányosan befolyásolja. Az iparifa-kihozatal vastagfára vetítve 66—68% között ingadozik. A termelt rönknek kb. a felét és az összes fafeldolgozási fát saját üzemünkben dolgozzuk fel, a többi választékot a hosszú évek alatt kialakult vevőkörünk felé értékesítjük. A termelt választékok között nagy mennyiségben 25—28%-ban szerepel a papírfa, ami a szerfa-kihozatalt kedvezően befolyásolja, jelentős része exportra kerül. Gondot jelent a kitermelések során keletkezett vékony faanyag, vágástéri hulladék csökkentése. Munkaerő, alkalmas gép hiánya, a munka jelen körülmények közötti gazdaságtalansága miatt ennek jó része főleg tisztításokban és gyéritésekben, a vágástéren összeszedetlen marad.

A *fahasználati munkák* gépesítésében nálunk is az országos átlagszint a jellemző. Csak művelet- és nem folyamat-gépesítésről beszélhetünk. Az alkalmazott technológia egész területünkön a felsőrakodói, vagy talán helyesebben vágástérület széli feldolgozás. Ide az anyagot szálfaban vonszolva közelítjük csőrőlével és rakodólappal felszerelt traktorokkal. A használt gépek MTZ—50 S, UE—50, D4K B és LKT csuklós traktorok. A vékony gyéritésekben lófogattal mozgatható hosszban közelítünk és a vágástérület szélén, utak mellett történik a felkészítés.

Egyszeri, ill. a szállítással együtt kétszeri mozgatás történik. A felkészítés helyéről gépkocsi viszi az anyagot MÁV-rakodóra, a feldolgozó üzembe, vagy a vevő telepre. A döntés helyén kézi felterhelést nem ismerünk, nem is hajlandók dolgozóink végezni. A gépi közelítés vagy kiszállítás, illetve ezek kölcsönösen összekapcsolódva 85%-ot tesznek ki. A szállításokat teljes egészében 6 tonnas hosszúplatós ZIL teherautókkal végezzük.

A rakodást felsőrakodókon, vágástérület széli készletezési helyeken Frak B₁, B₂ típusú rakodógéppel végezzük 70%-ban. A leterhelést 20—25%-ban az említett géppel, a vagonberakást 70%-ban Frak B₁, B₂ és homlokvillás rakodógéppel eszközöljük. Nagy gond a 25—28%-os arányt képviselő papírfa kérgézése.

Hosszúfában történő szállítás és alsórakodói felkészítés munkafolyamatát ismételtünk (hisz 1969-ben 30 000 m³-t szállítottunk Csepel D 344 gépkocsival) most kezdtük Maz 509 típusú hosszúfa szállító Hiab 560-as daruval felszerelt szerelvénnyel, vele ez évben 6—7 ezer m³-t szeretnénk leszállítani. Ezen munkarendszer mellett élőmunka ráfordításunk:

MÁV rakodóig (kérgezés nélkül) — — — — —	3,6 óra/m ³
MÁV rakodón vagonba rakva (kérgezés nélkül) — —	4,14 óra/m ³
MÁV rakodón vagonba rakva (kérgézzel) — — —	5,35 óra/m ³

Az erdőgazdaság két gravitációs pontján, Zircen és Herenden 30—40 ezer m³ átbocsátó képességű MÁV rakodót építettünk ki, ahova a gravitációs irányból az átlagszállítási távolság kb. 20 km. Ezekben a helyeken a szétszórót, korszerűtlen szalagfűrészes fagyártmányüzemek helyébe megfelelő szociális létesítményekkel, jó munkakörülményeket biztosító *feldolgozó üzemeket* hoztunk létre, gatter és rönkhasító szalagfűrészes alapgéppel. Ezzel megteremtettük az alapját az alsó-rakodói hosszúfás fakitermelésnek és feldolgozásnak. Továbbfejlesztése, kapacitásbővítése elsősorban új gépsorok beállítása, a technológiai folyamat sűrítése, mechanizációjának fejlesztése további feladatunk. Zircen az ERDŐTERV tervei alapján 3000 m³ kapacitású füstgáz generátoros kétkamrás szárítót és 2000 m³-es gőzöltőt építettünk.

A jelenben Zircen 15 000 m³, Herenden 8000 m³, Ajkán hagyományos módszerrel 3000 m³, összesen 26 000 m³ faanyagot dolgozunk fel. Fő termékeink bútortéc, bányadeszka, paletta, szerelhető állapotú szőlőprés alkatrész. Meg kívánjuk említeni bútortéc termelésünk teljes egészében a veszprémi Balaton Bútorgyár részére készül, amellyel évek óta kötött szocialista szerződésünk a kölcsönös előnyökön alapul.

Dolgozónk átlagos *szociális körülményei* úgy hisszük, nem rosszabbak az országos átlagnál. Külső, nem telepített munkahelyekre dolgozóinkat 50—60⁰/₀-ban megfelelő, kulturált körülmények között (autóbusz, mikrobusz), a többit tehergépkocsin szállítjuk. Mintegy 50—60⁰/₀-ban melegedő helyiség is rendelkezésre áll (saját magunk által készített), de őszintén meg kell mondanunk, az igény, minőség és mennyiség vonatkozásában egyaránt nagyobb dolgozóink részéről.

Az erdőgazdaság kiemelt, saját kezelésű *vadgazdálkodási területe* 15 000 ha erdő. Nagyvad-állományunk 250 db szarvas, 200 db őz, 200 db vaddisznó, 25 db muflon leölését teszi lehetővé évente.

Az elmúlt évben 2 db arany, 7 db ezüst, 7 db bronz tróféájú szarvasbika, 1 db aranyérmes muflonkos került terítékre.

Fejlesztési terveinkben a szarvasállomány minőségének további javítása, 15—20 db muflon újabb telepítése, a vaddisznó állomány szinten tartása szerepel.

Gazdálkodásunk a IV. ötéves terv során egyenletes ütemű, dinamikus fejlődő volt, összesen 77,8 millió Ft nyereséget eredményezett. Erdészeteinket anyagilag erdészeti önelszámolás alapján tesszük érdekeltté.

Munkaerőhelyzetünk rosszabb az országos átlagnál. Nagyon élesen jelentkezik az ipar jobb, kulturáltabb munkakörülményeket biztosító vonzó hatása. Ebben a tekintetben a verseny egy ideig még nehéz lesz, de úgy véljük, hogy a jobb helyezés az ágazat létkérdése.

Megfontolt *műszaki fejlesztésre* van szükség, ennek egyik útja meglévő technológiák, termelési munkarendszerek megvásárlása, hazai viszonyainkra való adaptálása. Úgy hisszük, állományviszonyaink ezt kizárják. Marad a másik út: a szocialista és szükség szerint kapitalista relációból korszerű gépek, gépsorok beszerzése, ebből egységes szemlélet alapján megfelelő technológiák összeállítása. Tervgazdálkodásunk ezt lehetővé teszi és követeli tőlünk. Élőfa-termesztésünk (biológiai) alapja, tudományos megalapozottsága világviszonylatban megfelelő színvonalon van. Ha e vonatkozásban ilyen színvonalat fel tudunk mutatni, úgy véljük megvannak azok az erdészeti szakmunkások, technikusok, mérnökök, tudósok, akik a műszaki fejlesztés útján képesek megvalósítani V. ötéves tervünk alapvető ágazati célkitűzéseit.

Nem könnyű közép, vagy hosszabb távú műszaki fejlesztési célkitűzést, tervet összeállítani, de vállalni kell a felelősséget a népgazdaság, dolgozóink előtt. E felelősség mellett az V. ötéves terv népgazdasági, ágazati előírásait szem előtt tartva, sajátosságainkat figyelembe véve, megfontoltan, számolva meglévő és várható anyagi lehetőségeinkkel állítottuk össze fejlesztési elképzeléseinket.

Alapvető követelménynek tekintjük az élőmunka-ráfordítás minimum 20%-os csökkentését, a nehéz fizikai munka maximális gépesítését, ahol lehet sürgős kiküszöbölését, dolgozóinkról, a munkát végző emberről a legmesszebbmenő gondoskodást.

Az élőfa-termesztés alapfeltételeinek megteremtésére a nagyvázsonyi 14 ha csemetekert korszerűsítését megfelelő öntözőberendezés, szociális ellátottság, csemetetároló, magpergető építésével megkezdtuk és korszerű, magas színvonalú gépesítést kívánunk biztosítani. A Vf, Lf és az időszakosan erősen felfutó lombcsemete-termelés kivételével biztonságosan, gazdaságosan, kisebb élőmunka-ráfordítással itt kívánjuk felújításaink, telepítéseink és más szektorok igényei kielégítéséhez a csemetét megtermelni. A Vf-t, egzótákat továbbra is fóliaházban, Lf, Df, B csemetét pedig az üdebb klímájú, öntözhető szarvaskúti kertben neveljük.

Erdőfelújítási kötelezettségünk maradék nélküli teljesítése érdekében a fahasználati módok szakszerű megválasztásával a természetes felújítást maximálisan kívánjuk kihasználni, az eddigi 20—25%-ot, 30—35%-ra emelni, bízva az ágazati ötéves terv erdőművelési racionalizálási intenciói (fafajpolitika, csemeteszám stb.) térhódításában.

Talajelőkészítésnél célunk a vegyszeres gyomirtást nagyobb mértékben gépésítve alkalmazni, fenntartva a rotációs szárzúzókat, kalapáncsos vágástakarító gépek, forgókapák, altalajlazítók alkalmazásának kombinációját. A mesterséges erdőfelújításban uralkodóvá kívánjuk tenni a talajlazító utáni gépi ültetést, a meredekebb oldalakban a nagy csemetés (kevesebb darabszámmal való) ültetést. Az ápolásban és vadkárelhárításban tökéletesíteni kívánjuk a vegyszerezést új eljárások, szerek alkalmazásával.

Erdőtelepítési gépsorunk adott, a jelenben is 18% munkabér-ráfordítással dolgozunk, ezt a hálózat szakszerű kialakításával, vegyszeres ápolás bevezetésével tovább kívánjuk csökkenteni.

Fahasználati ágazatunkban az üzemtervi előírás kitermelését feltétlenül biztosítani kívánjuk. Eddigi technológiánk részleges fenntartása mellett mintegy 50%-ban sürgősen át akarunk térni a hosszúfás anyagmozgatásra, alsórakodói felkészítés mellett. Mint említettük, ennek alapfeltétele Zircen és Herenden adott, így a két rakodóra mintegy 30—30 ezer m³ hosszú faanyag gravitál.

A közelitést LKT csuklós traktorral, a szállítást MAZ 509 Hiab-daruval felszerelt hosszúfa-szállító szerelvényel, ZIL tehergépkocsival oldjuk meg.

A hasítást alsórakodón hidraulikus hasítógéppel, az anyagmozgatást hidraulikus daruval felszerelt tehergépkocsival, homlokvillás targoncával végezzük. A kérgezéshez nagyobb teljesítményű, a fafajjal és a fa minőségével szemben igénytelenebb gépre van szükség.

Az alsórakodói felkészítés mellett 50%-ban továbbra is fenntartjuk a felsórakodói felkészítést, amelyhez MTZ 50 S összerékmeghajtású erőgépet alkalmazunk, gyérítésekben szükség lenne kisebb csuklós traktorra, és mintegy 15%-ban erősen lejtős terepen, továbbá az első törzskiválasztó gyérítésekben lóval kívánjuk végezni.

A felterhelést, leterhelést Frak B₁, 2-vel, Hiab- és Cranab-daruval, billenőpiatós ZIL alvázra, ZIL tehergépkocsira és traktorra szerelve végezzük. A felterhelést 90%-ban géppel kívánjuk megoldani. A szállításokhoz mintegy 25 km

út rekonstrukcióját és 10 km útépitést feltétlen el kell végezni. Gazdaságunk 70 km kiépített kőpályás úttal rendelkezik.

Fafeldolgozásunk alapjai megvannak Zircen és Herenden, ezt kívánjuk továbbfejleszteni, Zircen 20 000 m³-re, Herenden 15 000 m³-re. Ezzel fűrészelhető faanyagunkat 90%-ban feldolgozzuk. Ennek érdekében új alapgépek beszerzése, cseréje válik szükségessé, a technológiát, anyagmozgatást kell korszerűsíteni, gépésíteni, a továbbfeldolgozást, nagyobb készütségi fokú termékek előállításának feltételeit tovább bővíteni.

Gondjaink a műszaki fejlesztés terén párosulnak az ágazatot átfogó nehézségekkel. Megoldásuk attól függ, mennyiben találkoznak, mennyiben lehet őket a nagy cél érdekében egyirányba állítani. Külön utakon járva az erők szétforgácsolása legyengít bennünket és nem vezet célhoz. Meggyőződésünk, hogy elképzeléseink, erőfeszítéseink egybeesnek az ágazatával, s így eredménnyel járnak.

Csepregi János

A BALATONFELVIDÉKI ERDŐ- ÉS FAFELDOLGOZÓ GAZDASÁG TERMELÉS- ÉS MŰSZAKI FEJLESZTÉSE

Vállalatunk 1970-ben alakult a Magasbakonyi ÁEG, a Keszthelyi ÁEG és a Fűrész- és Hordóipari Vállalat vinyei fűrészüzemének összevonásával. Területe 69 288 ha, amiből erdővel borított 64 724 ha. A terület 72%-a hegy- és dombvidék — a Bakony, a Balatonfelvidék hegyei és dombjai —, 28%-a síkvidék, főként a pápai és ajkai járások területe. A terület zömén az alapkőzet dolomit és mészkő, helyenként bazalt, de sok helyütt borítja ezeket vastag lösztakaró. Fenyőfő környékén ősdunai eredetű homok — rajta a „fenyőfői ősfenyves” —, Devecser környékén meszes, kavicsos homok képezi az alapkőzetet. A sziklás, köves váztaalajtól a tözezes láptalajig szinte minden talajon vannak erdeink. Az évi csapadékmennyiség 650 mm-es. balatonfelvidéki minimum és a 820 mm-es bakonyi maximum között ingadozik.

Az erdőterület korosztálymegoszlása:

1— 10 éves	14%
11— 20 éves	13%
21— 30 éves	14%
31— 40 éves	11%
41— 60 éves	24%
61— 80 éves	16%
81—100 éves	6%
101-től	2%

Az üzemtervek szerint évenként 400 000 bruttó m³ a kitermelhető fatömeg. Ezzel szemben elsősorban munkaerőhiány miatt 1975. évi kitermelésünk 350 000 bruttó m³ volt a következő fafajmegoszlásban: tölgy 13,1%, cser 29,3%, bükk 25,3%, gyertyán 10,5%, fenyő 6,5%, egyéb 15,3%. Ennek 67%-át véghasználatokból, 31%-át gyérítésekéből, 2%-át tisztításokból termeljük ki. Véghasználati erdőrészeleink hektáronkénti fatömege 100—950 m³ között változik. Vastag